

Nr 103

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa anslag för budgetåret 1962/63 till de tekniska högskolorna jämte i ämnet väckta motioner.

(2:a avd.)

I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t (bilaga 10, punkterna 226, 232, 238, 327 och 328) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1962/63 beräkna

till Tekniska högskolan i Stockholm: Avlöningar ett förslagsanslag av 19 445 000 kr.;

till Chalmers tekniska högskola: Avlöningar ett förslagsanslag av 15 504 000 kr.;

till Tekniska högskolan i Lund: Avlöningar ett förslagsanslag 1 207 000 kr.;

till Byggnadsarbeten vid Chalmers tekniska högskola ett investeringsanslag av 14 454 000 kr.;

till Byggnadsarbeten vid tekniska högskolan i Lund ett investeringsanslag av 1 525 000 kr.

Sedermera har Kungl. Maj:t i propositionen nr 43, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 26 januari 1962, föreslagit riksdagen att

I. godkänna av departementschefen förordade riktlinjer och anordningar för utbyggnad av Chalmers tekniska högskola och tekniska högskolan i Lund;

II. a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för tekniska högskolan i Stockholm, som föranledes av vad departementschefen anfört;

b) godkänna av departementschefen angiven avlöningsstat för tekniska högskolan i Stockholm, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1962/63;

c) till Tekniska högskolan i Stockholm: Avlöningar för budgetåret 1962/63 under åttonde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 19 939 000 kr., varav 142 000 kr. att avräknas mot automobilskattemedlen.

III. a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för Chalmers tekniska högskola, som föranledes av vad departementschefen anfört;

b) godkänna av departementschefen angiven avlöningsstat för Chalmers tekniska högskola, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1962/63;

c) till Chalmers tekniska högskola: Avlöningar för budgetåret 1962/63 under

åttonde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 15 941 000 kr., varav 124 000 kr. att avräknas mot automobilskattemedlen;

IV. a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för tekniska högskolan i Lund, som föranledes av vad departementschefen anförde;

b) godkänna av departementschefen angiven avlöningsstat för tekniska högskolan i Lund, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1962/63;

c) till Tekniska högskolan i Lund: Avlöningar för budgetåret 1962/63 under åttonde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 1 206 000 kr.;

V. a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i överensstämmelse med vad departementschefen förordat träffa slutligt avtal med Göteborgs stad rörande överlåtelse till staten av visst markområde m. m.;

b) till Byggnadsarbeten vid Chalmers tekniska högskola för budgetåret 1962/63 under statens allmänna fastighetsfond anvisa ett investeringsanslag av 14 418 000 kr.;

VI. till Byggnadsarbeten vid tekniska högskolan i Lund för budgetåret 1962/63 under statens allmänna fastighetsfond anvisa ett investeringsanslag av 1 525 000 kr.

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Bergman m. fl.* (I: 556) och den andra inom andra kammaren av fröken *Elmén m. fl.* (II: 669), i vilka hemställts att riksdagen måtte besluta att fr. o. m. budgetåret 1962/63 inrätta en professur vid Chalmers tekniska högskola i arkitekturens teori och historia;

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Hilding m. fl.* (I: 557) och den andra inom andra kammaren av fru *Eriksson* i Stockholm *m. fl.* (II: 670), i vilka hemställts att riksdagen måtte besluta att anslå ett belopp av 10 000 kr. för studierådgivande verksamhet vid tekniska högskolan i Stockholm;

dels ock en inom första kammaren av herrar *Nordenson* och *Boheman* väckt motion (I: 558), vari hemställts att riksdagen vid behandling av proposition nr 43 måtte

A. besluta, att vid avdelningen för elektronik vid tekniska högskolan i Stockholm skall fr. o. m. 1962/63 inrättas

- 1) en professur i elautomatik,
- 2) en professur i plasmafysik med samtidig indragning av professuren i elektronik,
- 3) en professur i elektronfysik med samtidig indragning av laboraturen i elektronik och
- 4) en professur i elektrisk mätteknik med samtidig indragning av laboraturen i samma ämne;

B. i princip besluta, att fr. o. m. 1963/64 skall inrättas

- 1) en professur i teletransmissionsteori med samtidig indragning av professuren i telegrafi och telefoni,
- 2) en professur i tillämpad elektronik med samtidig indragning av professuren i radioteknik och
- 3) en professur i teletrafiksystem;

C. godkänna av motionärerna avgiven avlöningsstat för tekniska högskolan i Stockholm, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1962/63;

D. till Tekniska högskolan i Stockholm: Avlöningar för budgetåret 1962/63 under åttonde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 19 995 000 kr., varav 142 000 kr. att avräknas mot automobilskattemedlen.

Beträffande motiveringen för de motionsvis gjorda yrkandena får utskottet hänvisa till motionerna I: 556, II: 670 och I: 558.

Propositionen har i huvudsak följande innehåll.

Det av statsmakterna år 1960 beslutade programmet för utbyggnad av de tekniska högskolornas sammanlagda årliga intagningskapacitet innebar att denna skulle öka från 1 000 nybörjarplatser hösten 1959 till 1 850 hösten 1965. Av den ökade utbildningskapaciteten har hösten 1960 och hösten 1961 redan tillkommit 119 nya sådana platser.

I propositionen, som behandlar frågor om den pågående utbyggnaden av de tre högskolorna, förutsättes, att det år 1960 uppställda utbyggnadsprogrammet i allt väsentligt skall kunna hållas. Vissa förändringar i detta program förordas. Sålunda föreslås, att antalet nybörjarplatser vid avdelningen för arkitektur vid tekniska högskolan i Lund ökas utöver den redan beslutade intagningskapaciteten, eller med 32 till 60. Samtidigt föreslås, att intagningsökningen vid avdelningen för väg- och vattenbyggnad vid Chalmers tekniska högskola fördelas på något längre tid än som tidigare avsetts. Vid bifall till de framlagda förslagen kommer antalet nya utbildningsplatser vid de tekniska högskolorna hösten 1962 att öka med totalt 218, jämfört med hösten 1961.

För nästa budgetår föreslås en väsentlig utökning av högskolornas topptjänstorganisation. Sammanlagt innebär förslagen ett nettotillskott budgetåret 1962/63 av femton professurer och två laboraturer. Härav hänför sig tre professurer och en laboratur till tekniska högskolan i Stockholm, åtta professurer och en laboratur till Chalmers tekniska högskola samt fyra professurer till tekniska högskolan i Lund.

För att underlätta planläggningen av verksamheten vid sistnämnda två högskolor — vid vilka en väsentlig ökning av intagningskapaciteten avses ske budgetåret 1963/64 och därpå följande budgetår — framlägges långtidsplaner avseende en successiv förstärkning av de bägge högskolornas topptjänstorganisation. Sålunda förordas, att riksdagen nu fattar beslut om inrättande budgetåren 1963/64—1967/68 vid de båda högskolorna av inte mindre än 46 professurer och fyra laboraturer. Av dessa hänför sig 14 professurer och tre laboraturer till Chalmers tekniska högskola samt 32 professurer och en laboratur till tekniska högskolan i Lund. Med organisatorisk anpassning härtill förordas beslut om indrag-

ning budgetåret 1963/64 av fyra professurer och tre laboraturer vid Chalmers tekniska högskola.

Utöver de förordade topptjänsterna framlägges förslag om utökning nästa budgetår av de tekniska högskolornas personalorganisation med ca 130 tjänster, däribland tretton universitetslektorat och ett fyrtiotal assistenttjänster.

Kostnaderna för de i propositionen föreslagna förstärkningarna av högskolornas personalorganisation beräknas budgetåret 1962/63 uppgå till drygt 4,25 miljoner kr.

I propositionen förutsättes vidare, att medel skall kunna ställas till förfogande för all den byggnadsverksamhet vid Chalmers tekniska högskola och tekniska högskolan i Lund, som fordras för att det år 1960 beslutade utbyggnadsprogrammet skall kunna följas. Sålunda förutsättes, att bl. a. nybyggnader för avdelningen för väg- och vattenbyggnad, för matematiskt centrum samt tillbyggnad för avdelningen för elektroteknik vid Chalmers tekniska högskola och nybyggnader för avdelningarna för elektroteknik, maskinteknik och arkitektur vid tekniska högskolan i Lund skall kunna påbörjas redan nästa budgetår. Till byggnadsarbeten vid Chalmers tekniska högskola och vid tekniska högskolan i Lund äskas i förevarande sammanhang för nästa budgetår investeringsanslag av respektive 14,4 och 1,5 miljoner kr.

Rörande den planerade utbyggnaden av högskolorna uttalar *departementschefen* bl. a. följande.

»En väsentlig förstärkning i olika hänseenden av de tekniska högskolornas resurser är självfallet nödvändig för att en tillfredsställande utbildning skall kunna meddelas ett så kraftigt stigande antal studerande som det här är fråga om. Samtidigt måste undervisningen fortlöpande anpassas efter de ändrade krav, som nya forskningsrön och produktionsmetoder ställer. Ett starkt stegrat studerandeantal och ett växande behov av specialiserad undervisning utgör den grundläggande motiveringen för de förslag om avsevärda tillskott till högskolornas personalorganisation och lokalresurser som framlagts av de anslagsäskande instanserna. Programmets genomförande kommer att kräva betydande insatser under de närmaste åren.

Naturvetenskapliga samordningskommittén i Göteborg och organisationskommittén för teknisk högskola i Lund har avgivit förslag till långtidsplaner för bl. a. utbyggnaden av de personella resurserna vid Chalmers tekniska högskola respektive tekniska högskolan i Lund. Ifrågavarande långtidsplaner avser, såvitt gäller topptjänstorganisationen under utbyggnadsperioden, för Chalmers tekniska högskola avdelningarna för teknisk fysik, för maskinteknik, för elektroteknik, för väg- och vattenbyggnad och för kemi samt för tekniska högskolan i Lund samtliga där avsedda avdelningar utom den för kemi. Jag vill i detta sammanhang dessutom erinra om, att långtidsplanen för avdelningarna för teknisk fysik och för kemi vid Chalmers tekniska högskola utarbetats parallellt med de likaledes av naturvetenskapliga samordningskommittén i Göteborg utarbetade planerna för uppbyggande av forsknings- och utbildningsorganisationen i Göteborg för ämnena matematik, teoretisk fysik, fysik och kemi samt närmast an-

gränsande ämnen. Till sistnämnda planer har jag tagit ställning vid min anmälan av Göteborgs universitets anslagsfrågor i årets statsverksproposition. Även beträffande utbyggnaden av tekniska högskolan i Stockholm föreligger, såvitt gäller avdelningen för elektroteknik, en sådan långtidsplan.

De här berörda förslagen innebär mycket betydande förstärkningar vid de tre högskolorna. Med hänsyn till vikten av en ändamålsenlig planläggning av verksamheten vid högskolorna är det givetvis angeläget, att statsmakterna redan nu, i den omfattning det är möjligt och betingat av den successiva kapacitetsökningen, fattar beslut om förstärkningen av denna organisation för hela utbyggnadsperioden.

Vad gäller topptjänstorganisationen inom avdelningen för elektroteknik vid tekniska högskolan i Stockholm, vid vilken ökningen av intagningen avses ske först hösten 1964, är jag ense med överstyrelsen om att denna organisation bör i vissa avseenden förändras och utvidgas. Jag är emellertid ej beredd att redan nu förorda principbeslut härom.»

Beträffande de långtidsplaner i fråga om topptjänstorganisationen som framlagts för Chalmers tekniska högskola och tekniska högskolan i Lund åskådliggöres i efterföljande tablå de professurer och laboraturer (förkortade P respektive L) om vilkas inrättande eller indragning departementschefen förordat att beslut fattas vid årets riksdag. I tablån upptages sålunda inte tjänster, om vilka principbeslut redan fattats.

Att inrättas

1962/63

CTH

numerisk analys (P)
matematisk statistik (P)
matematisk fysik (P)
industriell organisation (P)
elektricitetslära (P)
elektrisk mätteknik (P)
tillämpad elektronik (P)
datateknik (P)
geoteknik med grundläggning (P)
tillämpad elektronik (L)
teknisk kemi (L)

LTH

elektrisk mätteknik (P)
fysik (P)
matematisk statistik (P)

1963/64

CTH

konstruktionsmaterial I (P)
informationsteori (P)

elkretsteori (P)
elektronfysik I (P)
elektronfysik II (P)
elektronfysik III (P)
byggnadsakustik (P)
byggnadsteknik I (P)
byggnadsteknik II (P)
byggnadsteknik III (P)
byggnadsstatik (L)
elektronfysik I (L¹)

LTH

elautomatik (P)
fasta tillståndets fysik (P)
kärnfysik (P)
matematisk fysik (P)
maskinelement (P)
mekanisk värmeteori med strömningslära (P)

1964/65

CTH

fasta tillståndets fysik (P²)
strömningsmaskinteknik (P)
byggnadsteknik I (L)

¹ Observatur.

² Eventuellt vid universitetet i Göteborg.

LTH

arkitektur I (P)
 byggnadsfunktionslära (P)
 byggnadskonstruktionslära (P)
 byggnadsmateriallära (P)
 byggnadsstatik (P)
 formlära (P)
 regleringsteknik (P)
 strömningsmaskiner (P)
 teletransmissionsteori (P)
 tillämpad elektronik (P)
 värme- och kraftteknik (P)

1965/66

CTH

konstruktionsmaterial II (P)
 transportteknik (P)

LTH

arkitektur Ib (P)
 byggnadsteknik I (P)
 byggnadsteknik II (P)
 industriell organisation (P)
 maskinkonstruktion (P)
 mekanisk teknologi och verktygsmaskiner (P)
 teletrafiksystem (P)
 transportteknik (P)

1966/67

LTH

arkitektur II (P)
 stadsbyggnad (P)

trafikteknik (P)
 vattenbyggnad (P)
 byggnadsakustik (L)

1967/68

LTH

arkitektur IIb (P)
 byggproduktionsteknik (P)
 stadsbyggnad b (P)

Att indragas

1962/63

CTH

tillämpad matematik (P)
 allmän teleteknik (P)
 elektricitetslära och elektrisk mätteknik (P)
 allmän teleteknik (L)
 elektricitetslära och elektrisk mätteknik (L)

1963/64

CTH

telekommunikation (P)
 elektronik (P)
 byggnadsteknik (P)
 brobyggnad (P)
 elektricitetslära och elektrisk mätteknik (L)
 elektronik (L)
 elektronik (L¹)

För mera detaljerade uppgifter rörande propositionens innehåll torde i huvudsak få hänvisas till propositionen. I det följande skall emellertid för vardera av de berörda anslagen lämnas en kortfattad redogörelse för innebörden av olika förslag rörande personalorganisationen m. m.

Tekniska högskolan i Stockholm: Avlöningar

Vid tekniska högskolan i Stockholm kommer den första intagningsökningen att äga rum hösten 1962, då i enlighet med 1960 års beslut 140 av de avsedda 155 nya utbildningsplatserna skall tillkomma. Den återstående ökningen, 15 platser, har förutsatts ske hösten 1964. Vid avvägningen av det för nästa budgetår erforderliga medelsbehovet har framför allt beaktats de krav på ytterligare resurser, som föranleds av intagningsökningarna vid högskolan.

Kungl. Maj:ts förslag innebär — förutom vissa automatiska utgiftsökningar — beträffande förstärkning av personalorganisationen m. m. i huvudsak följande.

- 1) uppdelning av professuren i tillämpad matematik i en professur i numerisk analys och en professur i matematisk statistik,

¹ Observatur.

- 2) ändrad benämning av laboraturen i tillämpad matematik till numerisk analys,
- 3) ändrad benämning av universitetslektoratet i tillämpad matematik till matematisk statistik,
- 4) professur i matematisk fysik II med samtidigt ändrad benämning av professuren i matematisk fysik till matematisk fysik I och indragning av befattningen som tillfällig lärare i matematisk fysik,
- 5) laboratur i ångteknik (reakorteknologi) med samtidig indragning av befattningen som tillfällig lärare i reaktorteknologi,
- 6) indragning av professuren i förbränningsmotorteknik med samtidigt inrättande av befattning som speciallärare i ämnet,
- 7) professur i maskinkonstruktion,
- 8) professur i svetsteknik,
- 9) professur i värme- och ugnsteknik i stället för den vakanta professuren i allmän maskinteknik och gruvmaskinteknik med samtidig indragning av speciallärarbefattningen i värmeteknik II,
- 10) namnändring av speciallärarbefattningen i värmeteknik III till värmeteknik II,
- 11) sex ordinarie universitetslektorat, nämligen ett i vart och ett av ämnena matematik, mekanik, fysik, elektroteknik, teoretisk elektroteknik och geodesi samt indragning av befattningarna som biträdande lärare i fysik II och i geodesi samt speciallärarbefattningen i elektroteknik I,
- 12) minskning av delposten till arvoden åt speciallärare och biträdande lärare med 29 400 kr.,
- 13) forskningsingenjör i Ae 23,
- 14) höjning av delposten till tillfälliga lärare, assistenter och övningsassistenter med 614 100 kr.,
- 15) femton nya biträdestjänster,
- 16) vissa arvodes- och löneförändringar för föreståndare och personal vid värme- och kraftcentralen samt inrättande av en tjänst som förste maskinist i Ae 12 och en som värmeskötare i Ae 8,
- 17) ändringar i fråga om löneställningen för viss biträdespersonal vid högskolan,
- 18) 5 000 kr. för verksamhet, som motsvarar de uppgifter, som vid universiteten åvilar undervisningsnämnderna.

Överstyrelsen för de tekniska högskolorna har beträffande avdelningen för elektroteknik föreslagit, att professuren och laboraturen i elektronik fr. o. m. budgetåret 1962/63 omvandlas till professorer i plasmafysik respektive elektronfysik och att laboraturen i elektrisk mätteknik samtidigt omvandlas till professur i ämnet. Därjämte föreslås en professur i elautomatik.

Vidare har hemställts, att statsmakterna år 1962 måtte fatta principbeslut om förändring fr. o. m. budgetåret 1963/64 av de båda professorerna i radioteknik respektive telegrafi och telefoni till tre professorer, en i teletransmissionsteori, en i teletrafiksystem och en i tillämpad elektronik. Dessa förslag har icke biträts av departementschefen. Departementschefen har icke heller tillstyrkt en framställning från högskolans studentkår om anslag för nästa budgetår till den studiekurativa försöksverksamheten vid högskolan med 10 000

kr. under erinran om att i årets statsverksproposition vid anmälan av universitetens avlöningsanslag medel beräknats till psykiatrisk studenthälsovård på de olika universitetsorterna och att 5 000 kr. beräknats för verksamhet, motsvarande de uppgifter, som vid universiteten åvilar undervisningsnämnderna.

Kungl. Maj:ts förslag innebär en anslagshöjning med 1 538 000 kr.

Chalmers tekniska högskola: Avlöningar

I enlighet med propositionen 1960:119 tillkom hösten 1960 vid Chalmers tekniska högskola 44 nya utbildningsplatser. Hösten 1961 skulle antalet utbildningsplatser enligt planen utökas med ytterligare 54, av vilka 25 vid avdelningen för elektroteknik och 29 vid avdelningen för kemi. De förstnämnda platserna har tillkommit planenligt. På grund av inträffade lokalsvårigheter har emellertid den för avdelningen för kemi avsedda intagningsökningen hösten 1961 måst begränsas till 20. Den uppställda intagningskapaciteten i ämnet kommer emellertid — enligt vad naturvetenskapliga samordningskommittén i Göteborg framhåller — att vara uppnådd hösten 1963.

1960 års plan innebar för avdelningen för väg- och vattenbyggnad en ökning hösten 1962 med 82 till 150 nybörjarplatser och för avdelningen för maskinteknik hösten 1963 med 70 till likaledes 150 platser. I utbyggnadsplanen för förstnämnda avdelning har samordningskommittén framhållit, att hela den avsedda intagningsökningen bör fördelas på flera år till följd av lokalsvårigheter. Departementschefen förutsätter emellertid, att det eftersträvas att redan hösten 1963 öka kapaciteten till det planerade antalet nybörjarplatser, nämligen 150. I fråga om avdelningen för maskinteknik räknar departementschefen med att intagningsökningen skall kunna ske planenligt.

Kungl. Maj:ts under förevarande rubrik framställda förslag innebär — förutom vissa automatiska utgiftsökningar — beträffande personalorganisationen m. m. i huvudsak följande.

- 1) uppdelning av professuren i tillämpad matematik i två professurer, den ena benämnd numerisk analys och den andra matematisk statistik,
- 2) professur i matematisk fysik,
- 3) professur i fasta tillståndets fysik (fr. o. m. budgetåret 1964/65),
- 4) beräkning av medel för professur i fysik,
- 5) professur i industriell organisation med samtidig indragning av speciallärarbefattningen i industriell ekonomi,
- 6) professur i vart och ett av ämnena konstruktionsmaterial I (metaller och legeringar) och konstruktionsmaterial II (icke-metalliska material) (den första fr. o. m. budgetåret 1963/64 och den andra fr. o. m. budgetåret 1965/66),
- 7) indragning av speciallärarbefattningarna i materiallära samt i metallografi och värmebehandling (fr. o. m. budgetåret 1963/64),
- 8) professur i strömningsteknik med samtidig indragning av en speciallärarbefattning i högtryckskompressor- och gasturbinteknik och en special-

- lärarbefattning i läran om pumpar, fläktar och vattenturbiner (fr. o. m. budgetåret 1964/65),
- 9) professur i transportteknik med samtidig indragning av speciallärarbefattningen i läran om transportanordningar (fr. o. m. budgetåret 1965/66),
  - 10) befattning som speciallärare i luftbehandlingsteknik,
  - 11) laboratur i ångteknik (reakorteknologi) med samtidig indragning av tre befattningar som tillfälliga lärare,
  - 12) uppdelning av professuren i elektricitetslära och elektrisk mätteknik i två professorer, den ena benämnd elektricitetslära och den andra elektrisk mätteknik med indragning budgetåret 1962/63 av den ena och budgetåret 1963/64 av den andra av två befintliga laboraturer i elektricitetslära och elektrisk mätteknik,
  - 13) uppdelning av professuren i allmän teleteknik i två professorer, den ena benämnd tillämpad elektronik och den andra datateknik med samtidig ändring av benämningen på laboraturen i allmän teleteknik till laboratur i tillämpad elektronik,
  - 14) professur i informationsteori med samtidig ändring av benämningen på professuren i telekommunikation till professur i elkretsteori (fr. o. m. budgetåret 1963/64),
  - 15) befattning som speciallärare i telesystemteknik (fr. o. m. budgetåret 1964/65),
  - 16) ändring av professuren och observaturen i elektronik till professur respektive observatur i elektronfysik I, ändring av laboraturen i elektronik till professur i elektronfysik II samt professur i elektronfysik III (fr. o. m. budgetåret 1963/64),
  - 17) indragning av speciallärarbefattningen i elektroteknisk materiallära och befattningen som biträdande lärare i ultrakortvågsteknik (fr. o. m. budgetåret 1963/64),
  - 18) professur i geoteknik med grundläggning med samtidig indragning av speciallärarbefattningen i geoteknik,
  - 19) professur i byggnadsakustik med samtidig indragning av speciallärarbefattningen i akustik (fr. o. m. budgetåret 1963/64),
  - 20) laboratur i byggnadsstatik (fr. o. m. budgetåret 1963/64),
  - 21) ändring av professuren i byggnadsteknik till professur i byggnadsteknik I och professuren i brobyggnad till professur i byggnadsteknik II, professur i byggnadsteknik III (fr. o. m. budgetåret 1963/64) samt laboratur i byggnadsteknik I (fr. o. m. budgetåret 1964/65),
  - 22) beräkning av medel — att avräknas mot automobilskattemedlen — för professur i vägbyggnad med samtidig indragning av speciallärarbefattningen i vägbyggnadslära,
  - 23) laboratur i teknisk kemi med samtidig indragning av befattningen som biträdande lärare i ämnet,
  - 24) beräkning av medel för professuren i oljekemi,
  - 25) ändring av benämningen på vissa universitetslektorat,
  - 26) inrättande av sex ordinarie universitetslektorat, nämligen ett i vart och ett av ämnena fysik, elektronik, elektromaskinlära, elektrisk anläggningsteknik och telekommunikation samt indragning av en befattning som biträdande lärare i elektronik,
  - 27) universitetslektorat i organisk kemi med samtidig indragning av befattningen som biträdande lärare i ämnet,
  - 28) indragning av extra universitetslektorat i matematisk fysik.

- 29) minskning av delposten till arvoden åt speciallärare och biträdande lärare med 27 000 kr.,
- 30) två tjänster som forskningsingenjör i Ae 23,
- 31) höjning av delposten till tillfälliga lärare, assistenter och övningsassistenter med 648 200 kr.,
- 32) förstärkning av den administrativa personalen med 20 000 kr. för extra personal, kanslibitråde i Ae 7 samt (fr. o. m. den 1 januari 1963) telefonist i Ae 7 jämte tre telefonister i reglerad befordringsgång,
- 33) 33 biträdestjänster,
- 34) vissa arvodes- och löneförändringar för föreståndare och personal vid värme- och kraftcentralen samt inrättande av en tjänst som förste maskinist i Ae 12 och en som värmeskötare i Ae 8,
- 35) ändringar i löneställningen för viss biträdespersonal vid högskolan,
- 36) 5 000 kr. till verksamhet, som motsvarar de uppgifter, som vid universiteten åvilar undervisningsnämnderna.

Av överstyrelsen för de tekniska högskolorna framställt förslag om inrättande av en professur i arkitekturens teori och historia med samtidig indragning av speciallärarbefattningen i arkitekturens historia har icke biträtts av departementschefen.

Kungl. Maj:ts förslag innebär en anslagshöjning med 2 087 000 kr.

Tekniska högskolan i Lund: Avlöningar

Hösten 1961 kunde de första teknologerna påbörja sin utbildning vid tekniska högskolan i Lund. Utbildningen för denna grupp, planerligt omfattande 30 studerande, avser studier inom avdelningen för teknisk fysik.

Organisationskommittén för den nya högskoleenheten har i en utbyggnadsplan, benämnd Stomplan för teknisk högskola i Lund, lagt fram förslag rörande utformningen av fem av högskolans sex avdelningar, nämligen avdelningarna för teknisk fysik, elektroteknik, maskinteknik, väg- och vattenbyggnad samt arkitektur. Förslaget bygger på ett av kommittén utarbetat tidsschema för intagningen av studerande vid högskolan. I jämförelse med 1960 års beslut innebär detta tidsschema en utökning från 28 till 60 nybörjarplatser vid avdelningen för arkitektur. Intagningen bör börja 1964/65 med 30 studerande för att 1965/66 ökas till 60. I övrigt följer kommittén det år 1960 beslutade programmet för högskolans uppbyggnad. Kommittén har förklarat, att den vid senare tidpunkt avser att återkomma med förslag beträffande avdelningen för kemi.

I likhet med organisationskommittén har departementschefen funnit tungt vägande skäl tala för att antalet nybörjarplatser vid avdelningen för arkitektur i Lund ökas utöver den redan beslutade intagningskapaciteten. Med hänsyn framför allt till det förväntade behovet av arkitekter föreslås således det fortsatta planeringsarbetet för denna avdelning ske utifrån en årlig intagning av 60 studerande.

Utbildningen i Lund bör enligt departementschefens uppfattning huvudsakligen ges den omfattning och fördelning på skilda avdelningar, som angivits i stomplanen. Departementschefen förordar därjämte att det i stomplanen inrymda tidsschemat för uppbyggnaden av högskolan lägges till grund för det fortsatta arbetet.

Kungl. Maj:ts under förevarande rubrik framställda förslag innebär — förutom vissa automatiska utgiftsökningar — beträffande förstärkning av personalorganisationen m. m. huvudsakligen följande:

- 1) professur i fysik,
- 2) professur i matematisk statistik,
- 3) 5 120 kr. till en speciallärare i materiellära och värmebehandling,
- 4) beräkning av medel för professur i teoretisk elektroteknik,
- 5) professur i elektrisk mätteknik,
- 6) inrättande vid tekniska högskolan i Lund av sex professorer och tre befattningar som speciallärare fr. o. m. budgetåret 1963/64, av elva professorer, två befattningar som speciallärare och ett universitetslektorat fr. o. m. budgetåret 1964/65, av åtta professorer och sex befattningar som speciallärare fr. o. m. budgetåret 1965/66, av fyra professorer, en laborator och fyra befattningar som speciallärare fr. o. m. budgetåret 1966/67 samt av tre professorer fr. o. m. budgetåret 1967/68,
- 7) ordinarie universitetslektorat i matematik,
- 8) höjning av delposten till tillfälliga lärare, assistenter och övningsassistenter med 232 000 kr.,
- 9) tolv biträdestjänster,
- 10) kanslist i Ae 13 och kanslibiträde i Ae 7 vid högskolans kansli.

Kungl. Maj:ts förslag innebär en anslagshöjning med 630 000 kr.

Byggnadsarbeten vid Chalmers tekniska högskola

Departementschefen har för nästa budgetår föreslagit en medelsanvisning av 14 418 000 kr. till byggnadsarbeten vid Chalmers tekniska högskola. I samråd med byggnadsstyrelsen har på basis härav uppgjorts finansierings- och investeringsplaner för budgetåren 1961/62 och 1962/63, vilka av departementschefen föreslås bli godkända.

Av investeringsplanen framgår, att följande byggnadsföretag avses bli påbörjade under budgetåret 1962/63, nämligen baracker på Råö för avdelningen för elektroteknik, nybyggnader för avdelningen för väg- och vattenbyggnad, nybyggnader för matematiskt centrum, etapp I, samt tillbyggnad för avdelningen för elektroteknik.

Med hänsyn till önskvärdheten av att, innan medel äskas för ett byggnadsföretags igångsättande, huvudhandlingar jämte tillförlitliga kostnadsberäkningar granskats av Kungl. Maj:t har i investeringsplanen nu ej upptagits några medel för sistnämnda tre byggnadsföretag. Med hänsyn till nödvändigheten av att byggnadsföretagen igångsättes så snart de tekniska och arbetsmarknadsmässiga

förutsättningarna föreligger förordar emellertid departementschefen att tillgängliga medel under förevarande investeringsanslag få disponeras jämväl för byggnadsarbetenas påbörjande beträffande nybyggnaderna för avdelning V och för matematiskt centrum samt tillbyggnaden för avdelning E, dock tidigast när Kungl. Maj:t framlagt förslag om medelsanvisning på tilläggsstat för budgetåret 1962/63.

I detta sammanhang förordar departementschefen vidare, att Kungl. Maj:t inhämtar riksdagens bemyndigande att med Göteborgs stad träffa slutligt avtal i enlighet med huvudpunkterna i en i propositionen behandlad preliminär överenskommelse rörande överlåtelse till staten av visst markområde m. m.

De tillgängliga medlen för byggnadsarbeten vid högskolan för budgetåren 1961/62 och 1962/63 beräknas till 32 488 000 kr., varav 16 243 000 kr. beräknas bli förbrukade innevarande budgetår och 16 245 000 kr. under nästa budgetår.

Byggnadsarbeten vid tekniska högskolan i Lund

Medelsanvisningen till byggnadsarbeten vid tekniska högskolan i Lund för nästa budgetår föreslås av departementschefen begränsas till 1 525 000 kr. Efter hörande av byggnadsstyrelsen har på basis härav uppgjorts finansierings- och investeringsplaner för budgetåren 1961/62 och 1962/63, vilka av departementschefen föreslås bli godkända.

Av investeringsplanen framgår, att följande byggnadsföretag avses bli påbörjade under budgetåret 1962/63, nämligen nybyggnader för avdelningen för elektroteknik, för avdelningen för maskinteknik och för avdelningen för arkitektur.

Med hänsyn till önskvärdheten av att innan medel äskas för ett byggnadsföretags igångsättande huvudhandlingar jämte tillförlitliga kostnadsberäkningar granskats av Kungl. Maj:t har i investeringsplanen nu ej upptagits några medel för här ifrågasvarande nybyggnader. I stället räknar departementschefen med möjligheten att medel skall kunna äskas även på tilläggsstat för budgetåret 1962/63 hösten 1962 och våren 1963 för byggnadsarbeten vid tekniska högskolan i Lund. Med hänsyn till nödvändigheten av att byggnadsarbetena igångsättes så snart de tekniska och arbetsmarknadsmässiga förutsättningarna föreligger föreslår emellertid departementschefen, att tillgängliga medel under förevarande investeringsanslag få disponeras jämväl för dessa byggnadsarbetens påbörjande, dock tidigast när Kungl. Maj:t framlagt förslag om medelsanvisning på tilläggsstat för budgetåret 1962/63 avseende här berörda byggnadsföretag.

I samband med nybyggnaderna för högskolan erfordras vissa arbeten för s. k. gemensamma anläggningar. I överensstämmelse med vad som föreslagits tidigare i liknande fall förordar departementschefen att program m. m. för dessa arbeten prövas av Kungl. Maj:t.

De tillgängliga medlen för byggnadsarbeten vid högskolan beräknas till 5 525 000 kr., varav 2 325 000 kr. beräknas bli förbrukade innevarande budgetår och 3 200 000 kr. under nästa budgetår.

Utskottet

I föreliggande proposition angående vissa anslag för budgetåret 1962/63 till de tekniska högskolorna framlägges i första hand förslag rörande en omfattande utbyggnad av de tekniska högskolornas topp tjänstorganisation. Utbyggnaden är en direkt följd av det av statsmakterna år 1960 beslutade programmet rörande den sammanlagda årliga intagningskapaciteten, vilken skulle öka från 1 000 nybörjarplatser hösten 1959 till 1 850 hösten 1965. För budgetåret 1962/63 föreslås för de tekniska högskolorna ett nettotillskott av femton professurer och två laboraturer. För Chalmers tekniska högskola och tekniska högskolan i Lund framlägges dessutom långtidsplaner för den fortsatta utbyggnaden av topp-tjänstorganisationen under perioden 1963/64—1967/68. Planerna innebär, att sammanlagt 46 professurer och fyra laboraturer skall inrättas under perioden. Utöver de nämnda topp-tjänsterna medför ökningen av utbildningskapaciteten en betydande utbyggnad av personalorganisationen i andra avseenden samt behov av omfattande byggnadsarbeten för tillgodoseende av det växande lokalbehovet.

Inför de betydande kostnadsökningar, som det framlagda programmet innebär, vill utskottet erinra om att den snabbt fortgående tekniska utvecklingen kräver att utbildningen kvantitativt och kvalitativt ges väsentligt utökade resurser. Mot denna bakgrund finner utskottet det angeläget, att det tidigare beslutade principprogrammet för utökning av utbildningskapaciteten fullföljes genom utbyggnad av personalorganisationen m. m. på sätt som föreslagits i den föreliggande propositionen. Samtidigt vill utskottet understryka vikten av att alla ansträngningar inriktas på att lösa de olika praktiska problem, avseende bl. a. byggnads- och utrustningsfrågor m. m., som uppstår i samband med den snabba utbyggnaden. Av väsentlig betydelse är givetvis att utbyggnaden kan ske under iakttagande av de kvalitetsmässiga kraven på utbildningen och att de föreslagna topp-tjänsterna kan besättas med väl meriterade befattningshavare.

Utskottet, som icke har något att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag, förordar bifall till detsamma.

Med anledning av de föreliggande motionerna får utskottet framhålla följande.

Departementschefen har icke ännu ansett sig böra förorda principbeslut rörande topp-tjänstorganisationen inom avdelningen för elektroteknik vid tekniska högskolan i Stockholm. Departementschefen är emellertid ense med överstyrelsen för de tekniska högskolorna om att organisationen för denna avdelning i vissa avseenden bör förändras och utvidgas.

I motionen I: 558 har förordats, att beslut nu skulle fattas om topp-tjänsterna vid avdelningen för elektroteknik vid tekniska högskolan i Stockholm. Förslaget innebär, att professuren och laboraturen i elektronik fr. o. m. budgetåret 1962/63 skulle omvandlas till professurer i plasmafysik respektive elektronfysik och att laboraturen i elektrisk mätteknik samtidigt skulle omvandlas till professur i ämnet. Därjämte föreslås en professur i clautomatik. Vidare har yrkats, att riks-

dagen nu måtte fatta principbeslut att fr. o. m. budgetåret 1963/64 skulle i stället för de båda professurerna i radioteknik respektive telegrafi och telefoni inrättas tre professorer, en i teletransmissionsteori, en i teletrafiksystem och en i tillämpad elektronik.

Då det framgår av vad utskottet förut anfört, att departementschefen är medveten om den här avsedda frågans betydelse och att densamma således snart torde bli föremål för förnyat övervägande från Kungl. Maj:ts sida, är utskottet icke berett att förorda den ytterligare förstärkning av personalorganisationen, som yrkats av motionärerna.

I motionerna I: 557 och II: 670 har hemställts, att ett belopp av 10 000 kr. måtte anslås för studierådgivande verksamhet vid tekniska högskolan i Stockholm. Motionärerna erinrar i sin motivering för yrkandet om att studietakten vid de tekniska högskolorna är synnerligen hög. Den som icke ett år efter fjärde årskursen fått ut sin examen avföres helt från högskolan. Det är således av största vikt, att studiegången blir obruten, och på studentkårens initiativ har studierådgivande verksamhet organiserats. Bl. a. har studentkåren i begränsad utsträckning av egna medel arvoderat en särskild studierådgivare för hjälp åt de studerande, som haft svårt att hålla den erforderliga studietakten.

Enligt utskottets uppfattning berör de ifrågavarande motionerna ett problem av synnerligen stor allmän räckvidd. Vid många utbildningsanstalter ställs numera krav på en hög studietakt, och betydande svårigheter uppkommer för dem som på grund av olika omständigheter ej kan uppnå föreskrivna studieresultat. En lämplig rådgivning kan i sådana situationer vara av väsentlig betydelse för att undvika avbrott och förseningar i studierna. Stora utbildningskostnader för såväl den enskilde som samhället torde på så sätt kunna inbesparas. Utskottet vill i detta sammanhang erinra om vad departementschefen i 1962 års statsverksproposition, bilagan 10, s. 7, anfört rörande behovet av undersökningar beträffande bl. a. avgångsfrekvensen vid universitetsstudier.

Enligt utskottets mening är en översyn påkallad för att närmare klarlägga behovet av studierådgivande verksamhet vid högre utbildningsanstalter.

Med hänsyn till vad utskottet inhämtat i anslutning till yrkandena i motionerna I: 557 och II: 670 synes den i studentkårens regi bedrivna verksamheten vid tekniska högskolan i Stockholm ha givit goda resultat. Det torde därför, innan en allmän översyn hunnit verkställas, böra övervägas att försöksvis understödja den vid högskolan bedrivna studierådgivande verksamheten med statsmedel. Då utskottet emellertid med hänsyn till frågans principiella räckvidd inte är berett att tillstyrka, att ett särskilt belopp anslås för ändamålet, torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att bedöma, huruvida bidrag av engångskaraktär kan anvisas av till Kungl. Maj:ts disposition stående medel.

I motionerna I: 556 och II: 669 har yrkats, att en professur skulle inrättas vid Chalmers tekniska högskola i arkitekturens teori och historia. Utskottet vill erinra om att utskottet med anledning av motionsyrkanden av motsvarande innebörd vid 1959 års riksdag uttalade, att goda skäl i och för sig syntes tala

för att ifrågavarande professur — efter vederbörlig avvägning gentemot eventuella andra för högskolan angelägna personalförstärkningar — borde komma till stånd. Utskottet, som likväl icke är berett att biträda ifrågavarande motionsyrkande, vill emellertid under erinran om utskottets förutnämnda uttalande vid 1959 års riksdag framhålla, att frågan om inrättandet av en professur i arkitekturens teori och historia bör hållas aktuell vid anslagsavvägningarna för ett kommande budgetår. Utskottet avstyrker således bifall till yrkandet i motionerna I: 556 och II: 669.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

I. att motionerna I: 557 och II: 670 icke må av riksdagen bifallas;

II. att motionen I: 558, i vad den avser topptjänstorganisationen vid avdelningen för elektroteknik vid tekniska högskolan i Stockholm, icke må av riksdagen bifallas;

III. att motionerna I: 556 och II: 669, i vad de avser inrättande av en professur vid Chalmers tekniska högskola i arkitekturens teori och historia, icke må av riksdagen bifallas;

IV. att riksdagen må godkänna av departementschefen förordade riktlinjer och anordningar för fortsatt utbyggnad av Chalmers tekniska högskola och tekniska högskolan i Lund;

V. att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionen I: 558, såvitt nu är i fråga,

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för tekniska högskolan i Stockholm, som föranledes av vad departementschefen anför;

b) godkänna följande avlöningsstat för tekniska högskolan i Stockholm, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1962/63:

Avlöningsstat

Utgifter

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	4 292 000	
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t:		
a. Arvoden åt speciallärare och biträdande lärare, <i>förslagsvis</i>	632 000	
b. Övriga arvoden och särskilda ersättningar, <i>förslagsvis</i>	26 000	658 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:		
a. Ersättningar åt tillfälliga lärare, assistenter och övningsassistenter, <i>förslagsvis</i>	7 114 000	

Statsutskottets utlåtande nr 103 år 1962

b. Avlöningar åt annan icke-ordinarie personal vid högskolan	3 896 000	11 010 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>		3 806 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>		240 000
	<u>Summa kr.</u>	<u>20 006 000</u>

Särskilda uppbördsmedel

Bidrag från Stockholms stad m. fl.	67 000
	<u>Nettoutgift kr. 19 939 000</u>

c) till *Tekniska högskolan i Stockholm*: Avlöningar för budgetåret 1962/63 å driftbudgeten under åttonde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 19 939 000 kr., varav 142 000 kr. att avräknas mot automobilskattemedlen;

VI. att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 556 och II: 669, såvitt nu är i fråga,

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för Chalmers tekniska högskola, som föranledes av vad departementschefen anför;

b) godkänna följande avlöningsstat för Chalmers tekniska högskola, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1962/63:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	3 378 000	
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t:		
a. Arvoden åt speciallärare och biträdande lärare, <i>förslagsvis</i>	471 000	
b. Övriga arvoden och särskilda ersättningar, <i>förslagsvis</i>	23 000	494 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:		
a. Ersättningar åt tillfälliga lärare, assistenter och övningsassistenter, <i>förslagsvis</i>	5 762 000	
b. Undervisning om arbetsledningens praktiskt ekonomiska, sociala, yrkeshygieniska och arbetspsykologiska problem	6 100	
c. Avlöningar åt annan icke-ordinarie personal vid högskolan	3 051 900	8 820 000

4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	3 033 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	216 000
	<hr/> Summa kr. 15 941 000

c) till *Chalmers tekniska högskola*: *Avlöningar* för budgetåret 1962/63 å driftbudgeten under åttonde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 15 941 000 kr., varav 124 000 kr. att avräknas mot automobilskattemedlen;

VII. att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för tekniska högskolan i Lund, som förändrades av vad departementschefen anförde;

b) godkänna följande avlöningsstat för tekniska högskolan i Lund, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1962/63:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	369 000	
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t:		
a. Arvoden åt speciallärare och biträdande lärare, <i>förslagsvis</i>	9 300	
b. Övriga arvoden och särskilda ersättningar, <i>förslagsvis</i>	90 000	99 300
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:		
a. Ersättningar åt tillfälliga lärare, assistenter och övningsassistenter, <i>förslagsvis</i>	342 300	
b. Avlöningar åt annan icke-ordinarie personal vid högskolan, <i>förslagsvis</i>	161 400	503 700
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	217 000	
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	17 000	
	<hr/> Summa kr.	1 206 000

c) till *Tekniska högskolan i Lund*: *Avlöningar* för budgetåret 1962/63 å driftbudgeten under åttonde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 1 206 000 kr.;

VIII. att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i överensstämmelse med vad departementschefen förordat träffa slutligt avtal med Gö-

teborgs stad rörande överlåtelse till staten av visst markområde m. m.;

b) till *Byggnadsarbeten vid Chalmers tekniska högskola* för budgetåret 1962/63 å kapitalbudgeten under statens allmänna fastighetsfond anvisa ett investeringsanslag av 14 418 000 kr.;

IX. att riksdagen må till *Byggnadsarbeten vid tekniska högskolan i Lund* för budgetåret 1962/63 å kapitalbudgeten under statens allmänna fastighetsfond anvisa ett investeringsanslag av 1 525 000 kr.

Stockholm den 8 maj 1962

På statsutskottets vägnar:

ERNST V. STAXÄNG

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet har närvarit

från första kammaren: herrar Einar Persson, fröken Andersson, herrar Birger Andersson, Ivar Johansson, Axel Johannes Andersson, Ragnar Bergh, Fritz Persson, Rikard Svensson, fru Wallentheim, herrar Söderberg, Mårtensson, Bertil Petersson, Nils Theodor Larsson, Edström och Per-Olof Hanson; samt

från andra kammaren: herrar Staxäng, Petterson i Degerfors, Gustafsson i Stockholm, Karlsson i Olofström, Svensson i Stenkyrka, fröken Elmén, herr Nilsson i Göingegården, fru Lewén-Eliasson, fröken Olsson, herrar Lassinantti, Gustafsson i Skellefteå, Fagerlund, Berg, Antonsson och Nelander.

Reservation

av fröken *Elmén.*